

Áramszünet Európában

(regényrészlet)

Bepi állva várta, mikor jelenik meg az érkezést-indulást mutató képernyőn fluoreszkálva a LANDED felirat, mikor az egész repülőtéren tompán villant egyet a világítás, blb, blb, majd elsötétült minden. Az első pillanatban mintha visszarántották volna, bal válla alatt undorító fájdalom markolt belé, és keserű lett a szájíze.

Hármat sóhajtott, nyögve és tompán, a fekete levegő bosszantóan tolakodott oda az orra alá és égette a torkát, fejében villámok cikáztak. A fémoszlopok és alumíniumülőkék között halkan zümmögni kezdtek a vörös biztonsági lámpák, és a zöld EXIT felirat halványan jelent meg a vészkijáratok felett és az üvegfalakon. Az érkezést-indulást mutató képernyő feketén fluoreszkált, és az ugyancsak fekete helyiséget e pillanatban steril félelem uralta. A leblokkolt mozgólépcsőn turistacsoportot nyugtatgattak a halálos csendben, no panic, no panic. Az egyes terminál hatalmas csarnoka magába roskadva, lebetonozva elnémult, titokzatosan, fém- és üvegelemeivel sötéten, fojtottan, elmosódó zöldesen, teljesen felkészületlenül, teljesen EXIT.

Amikor Európában beállt az áramszünet, az amszterdami repülőtéren mintha elérkezett volna a világvége. A leállított személyzet először rémült tanakodásba kezdett, halkán és suttogva, mintha kö-

¹ Nataša Kramberger (Maribor, 1983) Berlinben élő szlovén író. *Szederegbolt (Nebesda v robidah)* című regénye 2007-ben a legjobb első könyv volt Szlovéniában. 2010-ben részt vett vele a budapesti könyvvásáron, az elsőkönyvesek fesztiválján, majd ugyanebben az évben elnyerte az Európai Unió irodalmi díját. A Metropolis Média Kiadó 2019 októberében adja ki a könyvet. Főhőse Jana, az Amszterdamban tanuló vidéki szlovén lány, bébiszittert kerékpárját ellopják a nagy európai áramszünet idején (Gállos Orsolya megj.).

zülük senki sem lett volna képes kieresztteni a hangját, az üvegfalak mögött egy hajdani éjszaka nézett rájuk, a kifutópályák fényei a semmibe villogtak. Látni lehetett, hogy két repülő kering a levegőben, egy pedig leereszkedik valahová, le, őfeléjük.

Bal hóna alá nyúlt, és leült a műanyag támlájú alumíniumszékre, nehezen lihegett, és a tüdeje szét akart szakadni. A csarnokban elindult a hangok, szagok és kiáltások borzalmas elegye, a felső szintről alázúdult az általános hisztéria, és az egyes terminál hatalmas csarnokán egy pillanat alatt úrrá lett a zűrzavar. Ki támadott, mit támadott, a repülőtér áll. Szemben egy nő kezdett körbejárni, és ezt hajtogatta: Ez az. Ez az. Tudtam. Most a szellőztetőn át ránk adják a gázt, és aztán jó éjszakát, bye, bye. A férje, partnere, fia megragadta a nő kezét, és a kardigánját nyújtogatta neki, vedd fel, Zofija, mert megfázol, vedd fel, Zofija, vigyázz magadra, Zofija, hülye vagy, itt a kardigánod, a javadra válna, tudod, milyen hideg van, idióta!, de Zofija gondolj az asztmádra, fogd be! Ordító tömeg indult el tülekedő áradatban a kijárat felé, a mozgójátók nem nyíltak, és az alkalmi társaság legmagasabb tagja nekiveselkedett a „veszély esetén törd be az üveget” kalapáccsal. Törd be az üveget! Most! Azonnal! Rajta! Menjenek vissza, nehogy az üvegszilánkoktól megsérüljön valaki. Vissza! Vissza! Oké! Hrsk. Hrsk. Az önműködő ajtók szétröpültek. Ez megvan. Kifelé! Az ordító tömeg átgázolt a földet borító üvegszilánkokon, és sietett, ahogy csak bírt, el, ki innen, az egyes terminál csarnokából a sötétbe, de micsoda sötétségbe, uram, micsoda mindent átható hideg sötétségbe, kint még szörnyűbb volt, az összes fényreklám kialudt, a sportcipőké is meg a drogellenes harcé, a repülőtéren négy új rendőr kutya teljesít szolgálatot, tudták ezt? Négy új német juhászkutya kitűnő szimattal, az előbb láttam a plakátjukat, látja, uram, ott az a plakát, neonsárgával volt megvilágítva, de most az is bedöglött.

Amikor Európában áramszünet lett, ő közel állt a szívinfarktus-hoz a Schiphol repülőtéren.

A széknak támaszkodott, lehunyta a szemét, és reménykedve újra meg újra a csarnok nagy képernyőjére sandított, és elképzelte, hogy fluoreszkálva megjelenik a LANDED, ami nem és nem akart megjeleneni. Valahol rendőrautó járőrözött, és az útról sziréna vijjogott. A két fiú, aki az előbb egy Heineken fémdobozával focizott, bolyongó

szüleik, nénikéik meg a külföldi utasok körül kergetőztek, a földön hemperegtek, négykézláb másztak, tilosba futottak a gyengén pislákoló piros közlekedési lámpánál, Charlie, Joep, gyertek ide, azonnal, mama, ne pánikolj, Charlie, mama, Joep, mama, ne parázz, micsoda luxus ez a sötétség, mint a számítógépben, ta-ta-ta-ta, lelőttelek, a bordád alá kaptad, véged, már csak négy életed van.

Amikor így belehasított a szívtájékon, a hóna alatt, az artériába, mindent ezüstben látott, és várt egy kicsit, hogy múltjon el a roham, és a képernyő megint áram alá kerüljön, eltűnjön a pánik, és megint úgy legyen minden, ahogy kell, az amszterdami repülőtéren érkeznének és távoznának az emberek, és a kedves stewardessek egyenes tartással haladnának a csarnokon át a kapitány után, a pilóta nyomában, magas sarkú cipőben, hibátlan arcbőrrel, ahogy szoktak.

Egy stewardest sem látott, és biztonsági embereket sem, minden az ezüst-szürke-piros atmoszférába ömlött a halványzöld exit feliratokkal, és az emberek csak bolyongtak, dühöngtek, tomboltak a szörnyű dilemmában, elmenjenek-e a reptérről vagy várják meg a gépüket. (Gépüket? Maga repülni akar? Az életéért kellene aggódnia!) Vagy összeesni a pániktól... néhány csalódott fatalista lehangoltan jött vissza a betört mozgóajtótól, nincs értelme kimenni, minden taxi elment, mi legyen most? A repülőtér foglyai vagyunk, minden fényreklám kialudt, megszűnt a nappali világosság a csarnokban, a reflektorok elsötétültek, a reklámok szintén, a metró sem működik, minden fekete. Kint úgy érzi az ember, hogy mindjárt elkapja valaki, hátulról torkon ragadja, megfojtja, pontosan ilyen érzés fogja el az embert, ahová néz, mindegy sötétség, lehet, hogy már háromszoros gyűrűbe zártak bennünket, csak nem vagyunk tudatában, lehetséges, jaj, de szörnyű érzés bekerítve lenni, vagy nem lenni, hiszen nem tudjuk, de könnyen lehetséges, hogy már háromszorosan be vagyunk kerítve, jaj, mennyire szorítja valami a torkomat, magának is?, félelmetes, én mondom, el sem hinném, ha nem élném át, hogy mi itt foglyok vagyunk.

Kint az éjszaka még sötétebb lett, és a másik gép, amelyik az előbb még fent lebegett, valahova leszállt. Valaki ide-oda járkált csikorgó csizmatalpakkal, és hangosan beszélt a mobilján, amikor végzett, az álló és üres mozgólépcső közepére lépett, arcát megvilágította a telefonja, és fennhangon hajtogatta: Semmi pánik! Csak áramszünet van. Nem terrortámadás! Don't worry. Ülünk le és várjunk.

Ahelyett, hogy megnyugodtak volna, a tömeg ordításban tört ki, szégyelljék magukat, szidták a vezetést, az államot, a technikát és

Európát és a polgármestert meg Amerikát és az orosz nagytőkét, mit jelentsen ez, meg a pilótákat és a repülőgépeket meg a stewardesseket meg az informátorokat, és milyen szervezés ez, semmi kulturáltság és nulla polgári védelem, és mi lesz a késésekkel meg az átszállással Kuala Lumpurban, hát a csomagom meg a jegyeink és a vámmentes alkohol, csak egyszer repültem életemben, és a kiskutyánk a reptéri őrzőben, és úgy fáj a fejem, vedd fel a kardigánt, Zofija, mert megfázol, ta-ta-ta-ta-ta-ta, lelöttelek, már csak egy életed van, Charlie, Joep, gyertek ide, azonnal! mama, ne pánikolj, még jó, hogy túl vagyunk a határellenőrzésen, hova fordulhatnak az utasok vízumért, hova tart ez a világ, hol van a vécé, miért nem akarnak atomerőműveket, maguk az okai, a tudatlanság az oka mindennek, kikészít ez a csőcselék, Zofija, nyugodj meg, egyáltalán hány óra, a New York-i gépre szállítják be az utasokat. A casablancai gépre még nem, a számítógépes rendszer összeomlott, valahogy megviseltnek tűnik, uram, nyolc óra múlhatott vagy kilenc, megnézem a mobilon, hála istennek, azt mondják, hogy a mobilok villamos hálózattól függetlenül működnek. – Uram, valahogy megviseltnek látszik.

Amikor Európában elment az áram, az amszterdami repülőtér sokkal kommunikatívabb lett, mint egyébként.

– Uram, minden rendben?

Négy évvel ezelőtt érte jöttek, és elhozták a tulipánvásárra. Hagymákat vettek, a fél kertre elegendőt, és sohasem hitte el, hogy a kék tulipán nála is kéket virágozik majd. Mit ki nem talál! Dobozos tulipánt is árultak, mint a dobozos sört vagy az olajos halat, három példányt vettek, sohasem keltek ki, talán túllöntözték őket vagy túl kevés vizet kaptak, talán a hálószoba árnyékos fekvése nem kedvezett nekik. Szép nő volt, megrendítően hasonlított a saját anyjára, világos haját hosszú copfba fonta, ami a keresztcsontjáig ért, és szüntelenül enni akart, valamit rágcsálni, Smokit, chipset vagy földimogyorót, egyébként az agya túl lassan adta ki az utasításokat, és ez idegesítette. A holland mellett folyékonyan beszélt olaszul, latisanai nyelvjárásban (isten-tudja-honnan-vette) meg spanyolul és angolul, és szívesen mondogatta, hogy ő született hippí, hippinek nevelték, és hippiként is fog meghalni.

A gyerek kíváncsi volt és aranyos, szemöldöke mint a bársony a tágra nyílt nagy szeme felett, szüntelenül csacsogott és kérdezett, mit, miért, mit, miért, Bepi amszterdami lakása meredek lépcsőin mászkált (járkált), csúszkált nyaktörő módon, hogy neki a félelem-

től időnként leállt a szívverése, hitemre, Josephine, leeshetett volna a második emeletről a földszintre, Josephine, az ilyen gyereket folyton szemmel kell tartani, hallod-e, Josephine, hitemre, Jo, elvégre a te lányod!

Szinte semmit sem érzett, amikor augusztus elején egyszerűen eltűntek, csak mélységes csodálkozást, hogy milyen hamar és milyen nagyon megszokta, hogy gyerek van a háznál.

Az exit homályos zöld felirata pislogni kezdett az amszterdami repülőtér csarnokában, és ez jelentett valamit, csak senki sem tudta pontosan, hogy mit. A dühös ordítózás, az okok és megoldások türelmetlen keresése zsongássá szelídült, az egyenruhás fiatal nők a sötétben az egyik oldalra irányították az embereket, az ajtóknál ki és be, a műanyag padokra, a biztonsági lámpák halványvörös derengésében viaszbábuként hatottak, nem lehetett kivenni a vonásaikat, és a bőrük nem e világi fényben ragyogott. Kezükben elemlámpát tartottak, és lámpáik ragyogó alakokat rajzoltak a levegőbe, az információs központ vitrinjeire, a check in pultokra meg a szétvert mozgójátókra. A fényes alakzatok keskeny fekete árnyakká nyúltak a falakon, az ülőkéken, a padlón, a fluoreszkáló vörös és fluoreszkáló zöld színek üveges sötétjében, homályosan zöld, világoszöld, ami most ismeretlen okból ezt lüktette: exit.

Válla alatt a fájdalom enyhült, fölegyenesedett, nem bírta már elviselni a mozdulatlanságot, és még mindig nem tudta, hol az ördögben szállt le az a két repülőgép.

– Uram, valahogy megviseltnek látszik.

Viaszszerű arc közelített hozzá a vörös derengésben, és az egyenruhás fiatal nő kézen fogta: Ne aggódjék, urai vagyunk a helyzetnek. Abban a pillanatban a felső szintről rettenetes ordítás hallatszott, fogják meg, rabló, állítsák meg, elvitt mindent, a vészjelzők meg oda se neki, legalább három üveg whiskyt és több karton cigarettát lopott! Az emberek a vámmentes üzletek felé özönlöttek, valaki futásnak eredt egy irányba, mire legalább öten futottak utána, ott van!, itt van!, fogják meg!, a biztonságiak, akik ideiglenes fényszórókat szereltek fel az oszlopokra, leintették a tömeget: senki ne mozduljon!, senki!, semmi mozgás! A fentről hallatszó ordítás nem hagyott alább, és a rabló (nem egyedül volt!, nem egyedül!, kapják el a segítőit!), két napszemüveget is ellopott, egy kapucnis anorákot, kasmírkendőket és egy drága toalettvizet.

– Kisasszony, mi van a leszállt gépekkel?

Amikor Európában elment az áram, ő hétéves lányunokáját várta az amszterdami repülőtéren.

– Kisasszony, mi van a leszállt gépekkel?

Szörnyűek voltak a lassítva poroszkáló pillanatok, nem tudta, mit kellene látnia a távolban, a repülőtéren túli horizonton, de biztos, hogy nem azt a sötétséget, amiből hiányzott tucatnyi lámpa, vagy legalább egy irányítótorony vagy kereskedelmi egység, a metró, ami a repülőtérről egyenesen a városba visz, vagy, semmire sem tudott visszaemlékezni, fő, hogy a látóhatáron kirajzolódó gép nem az igazi, és ez megrémítette, ahogy a hostessek helyett fellépő viaszbabok is, akikkel kínos volt beszélgetni, a biztonságiak őrjöngtek, ne mozduljanak, senki se mozduljon! Fentről hallatszott, ahogy lehúzzák a redőnyt a vámmentes boltokban, az eladók mérhetetlen kárról sikoltoztak, és éppen most, a munkaidő végén, micsoda gazemberség, kisasszony, hallja, a lányunokám egyedül utazik, és most fogalmam sincs, hol van, mit csinál, mondja meg, kisasszony, honnan érkezett az a két gép, ami egy ideig körözött a levegőben, és kevéssel előbb eltűnt idelent?

Glu, glu, a zöld exit-jelek nem lüktettek tovább, stop, vége, már nem is derengtek a reptéri épületben, már csak a vörös biztonsági fények égtek meg a mobiltelefonok képernyői fehérlettek. Tovább terjedt a sötétség, és a rendőrök által hozott reflektoroknak több volt a káruk, mint a hasznuk, mert szinte elvakították az embereket. Na, látod, micsoda készülétlenség, dühöngött egy nyakkendőös férfi, és rágyújtott. Uram, a repülőtéren nem lehet dohányozni, szarok a maguk repülőterére, a nem dohányzó utasaikra meg az egészre, szarok rá, hallotta, két férfi csatlakozott hozzá, és bátorította sorstársát, minek komplikálnánk a helyzetet, ez itt rendkívüli állapot, jobb egy kis füst, mint az idegeskedés, uram, gyerekek is vannak a helyiségben, uram, hallgasson ide, kisasszony, az én gyerekemnek holnap van a születésnapja, és a maguk átkozott tehetetlensége miatt nem fogok odaérni az ünnepségre, és tudja jól, hogy ezzel összetöröm a szívét. A feldühödött nyakkendőös betöltötte a teret, és társai még buzdították is: az ördög vigye el, nem igaz, hogy pont most ne szívhassam el azt a pár cigarettát, előbb verem szét a tetves kávéautomatájukat, ami nem adja vissza az aprót, hallotta, szét fogom verni, és aztán agyonverem még azt az ordító némbert is, aki nem képes elhallgatni a süket dumájával, mi az a három whisky meg a karton Lucky Strike, kérem szépen, a mi elmaradt repülésünkhöz képest, ha maguk szervezettebbek vol-

nának, már rég kialakítottak volna egy helyiséget a dohányosok számára, hallotta, mivel tény, hogy a kétségbeesett embernek szüksége van egy szippantásra!

A viaszbáb kisasszony hátat fordított a férfinak, és elment, hogy keressen valakit, aki tisztázhatja a félreértést. Bepi visszaereszkedett az ülőkére, tüdeje nyögött a bordái között, szívizma remegett és égő fájdalom kínozza a bal hónaljában. Az alumíniumszéken ülve céltalanul meredt a csarnokra, erre a szürkés-ezüst, homályos vörös hallra, az üres, néma, dühödt fekete körvonalakra, a sűrű cigarettafüstre, a végtelenül üres, rettentő örök sötétségre, a keserűség feltartóztathatatlan, erős, szomorú ízére, a válaszig eltelő végtelenül hosszú fényévre.

A nyakkendőös férfi egyik cigarettát szívta a másik után, és a ködös sötétségben piros cigarettavégek izzottak, minél mélyebbet szívott, annál tüzesebben. Semmit sem gondolva meredt a vörös izzásba, szemét a fény felé hunyorgatta, és tekintete az ürességbe veszett. Magányos volt a sok ember között, és mikor a cigarettázó férfi megint beleszívott, és a csonk még jobban felizzott, egyszer csak eszébe jutott az örökmécses. A latisanai templom örökmécsese, amit a fattyúval el akartak lopni, hogy elvigyék Martának.